

УДК 378.147+376.68+371.322

Мізіук В.М.

Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища Івано-Франківського національного медичного університетуДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ
miziukviktorija@gmail.com

Резюме. У роботі представлені результати дослідження особливостей адаптації іноземних студентів, які навчаються в Івано-Франківському національному медичному університеті.

Проведено соціологічне опитування іноземних студентів. У дослідженні брали участь 54 особи, з яких 11% іноземців - студенти першого, 17% - другого, 14% - третього, 16% - четвертого курсу, 20% - п'ятого курсу та 22% - шостого курсу.

Встановлено, що найголовнішою перешкодою на шляху адаптації є мовний бар'єр. 78% опитаних студентів приїхали в Україну без знання слов'янських (української або російської) мов і лише незначна частина - 3% - вільно володіли російською мовою. Близько 55% іноземних студентів істотну допомогу і підтримку в процесі пристосування до життя в Україні отримують від своїх земляків, 61% студентів - від деканату по роботі з іноземними студентами, 36% від викладачів, 64% - від сусідів по гуртожитку. Житлово-побутові умови вважають прийнятними 56% студентів 1-го курсу, 61% студентів 2-го курсу, 68% студентів 3-го курсу, 90% студентів 4-го курсу, 83% студентів 5-го курсу та 85% студентів 6-го курсу. Результати дослідження показали, що серед іноземних студентів, що проживають в Україні більше двох років, біля 74% почувають себе комфортно, 46% почувають себе задовільно. А проведення позааудиторних заходів університетом сприяє прискоренню соціально-культурної адаптації іноземних студентів.

Особливості адаптації іноземних студентів визначаються комплексом психофізіологічних, навчально-пізнавальних, соціокультурних та побутових факторів. У адаптації важливе значення відіграє структура відносин усіх компонентів освітнього процесу. Процес адаптації іноземних студентів до освітнього середовища вищого навчального закладу повинен бути організованим, цілеспрямованим та комплексним.

Ключові слова: адаптація іноземних студентів, освітнє середовище, проблеми адаптації, умови успішності адаптації.

Постановка проблеми і аналіз останніх досліджень.

Інтерналізація вищої освіти зумовлюється глобалізацією сучасного світу. Якісна підготовка спеціалістів та доступність вищої освіти спонукає іноземних громадян до навчання у вищих навчальних медичних закладах України [1].

Навчання іноземних студентів підвищує не тільки імідж вищого навчального закладу, але й імідж України. Окрім того, підготовка іноземних студентів в умовах скорочення бюджетної і контрактної форми навчання є запорукою збереження робочих місць та є стабільним фінансовим доходом вищого навчального закладу (ВНЗ) [4].

Фундаментальність української медичної освіти робить Україну привабливою для іноземців з цілого світу. У зв'язку з цим стає актуальним вивчення проблем адаптації іноземних студентів до освітнього процесу в українському ВНЗ.

Слово «адаптація» походить від середньовічного латинського слова «adaption», що в перекладі означає «пристосування». Це багатогранне, інтегральне явище має безліч тлумачень і розглядається в різних галузях науки. З точки зору біології, адаптація – це пристосування організмів до умов їх існування. У фізіології та медицині адаптація означає процес звикання організму до зміни зовнішніх умов середовища. Психофізіологічна адаптація визначає активність особистості і сукупність фізіологічних реакцій, що лежать в основі пристосування організму до змін навколишнього середовища. Соціально-культурна адаптація передбачає пристосування особистості до умов нового соціально-культурного середовища, до нових цінностей, норм поведінки для успішного існування в новому оточенні. Адаптація до освітнього процесу забезпечує адекватну взаємодію об'єкта з соціальним та інтелектуальним середовищем ВНЗ,

формування нових якостей особистості, професійну ідентифікацію, передбачає формування нового соціального статусу, придбання нових цінностей, осмислення значущості майбутньої професії [2, 3].

Таким чином, адаптація до освітнього середовища ВНЗ - одна з форм пристосування людини. Вона має ті ж компоненти, що і будь-який інший адаптивний процес.

Іноземні студенти, маючи специфічні етнічні та психологічні особливості, змушені долати різного роду психологічні, соціальні, моральні, релігійні бар'єри, освоювати нові види діяльності і форми поведінки.

Адаптація іноземних громадян до нових соціокультурних умов при вступі до вищого навчального закладу є основним чинником, що впливає на ефективність освітнього процесу.

Молоді люди, що приїхали на навчання в нашу країну з інших держав, опиняються в дуже непростій ситуації. Студентське життя стає для них серйозним життєвим випробуванням. Вони змушені не тільки освоювати новий вид діяльності - навчання у вищому навчальному закладі, готуватися до майбутньої професії, а й адаптуватися до нового соціокультурного простору.

Труднощі, які іноземний студент відчуває під час перебування в новій країні, можна поділити на три основні групи:

1) психофізіологічні труднощі, пов'язані з перебудовою особистості, «входженням» у нове середовище, психоемоційним напруженням, зміною клімату і т.д.;

2) навчально-пізнавальні труднощі, пов'язані з недостатньою мовною підготовкою, подоланням відмінностей у системах освіти; адаптацією до нових вимог і систем контролю знань;

3) соціокультурні труднощі, пов'язані з освоєнням нового соціального і культурного простору ВНЗ; подоланням мовного бар'єру у вирішенні комунікативних проблем. Зміни умов та побуту, відсутність звичного комфорту нерідко заважають студентам зосередитися на навчанні. Їм доводиться самостійно себе обслуговувати. Культурні традиції та регіональні особливості грають важливу роль у формуванні адаптаційних навичок в іноземних студентів.

Незважаючи на відмінності між психофізіологічною, інтелектуальною, соціокультурною та іншими видами адаптації, в дійсності, переплітаючись, вони є окремими аспектами єдиного процесу. Як правило, в природних умовах на людину діє не окремий фактор, а комплекс факторів середовища.

Мета дослідження: вивчити особливості адаптації іноземних студентів до освітнього середовища вищого навчального закладу.

Матеріал і методи дослідження

З метою виявлення проблем соціокультурної адаптації до освітнього процесу нами було проведено соціологічне опитування іноземних студентів Івано-Франківського національного медичного університету. У дослідженні брали участь 54 особи, з яких 11% іноземців - студенти першого, 17% - другого, 14% - третього, 16% - четвертого курсу, 20% - п'ятого курсу та 22% - шостого курсу.

Запропонований блок питань був спрямований на отримання базових відомостей про респондентів, про їх соціальні та соціокультурні проблеми.

Результати дослідження

Результати опитування свідчать про те, що найголовнішою перешкодою на шляху адаптації освоєння став мовний бар'єр. Так, 78% опитаних приїхали в Україну без знання

слов'янських (української або російської) мов. Лише незначна частина - 3% - вільно володіли російською мовою. Цікавим є той факт, що 61% студентів не планували приїзду саме в Україну, оскільки головним для них було бажання отримати освіту за кордоном. Однак, для 32% респондентів було важливим отримати саме українську вищу освіту, що говорить про достатньо високий рейтинг української вищої школи.

Цікавими є відповіді респондентів на запитання про те, що сподобалося іноземним студентам після приїзду в Україну. Наявність земляків сподобалась 100% респондентів, самостійність і незалежність - 80% опитаних, інший спосіб життя 40% студентів, природа - 60% респондентів, а культура - 30% опитаних.

Важливу роль у соціально-культурній адаптації виконують деканат по роботі з іноземними студентами, викладачі ВНЗ, студенти, співвітчизники та інші іноземні громадяни. Опитувані зазначили, що найбільш істотну допомогу і підтримку в процесі пристосування до життя в Україні вони отримують від своїх земляків (75%). Далі йдуть деканат по роботі з іноземними студентами (61%), викладачі (36%), сусіди по гуртожитку (64%).

Побутові умови, в яких живуть студенти, безпосередньо впливають на успіх пристосування до нової обстановки. Звикання до української їжі є суттєвою проблемою для 84% іноземних студентів.

Що стосується загальної оцінки пристосованості до життя в гуртожитку, то житлово-побутові умови вважають прийнятними 56% студентів 1 курсу, 61% студентів 2 курсу, 68% студентів 3 курсу, 90% студентів 4 курсу, 83% студентів 5 курсу та 85% студентів 6 курсу. Отже, більшість респондентів з часом успішно пристосовуються до життя в гуртожитку.

Важливим чинником у процесі адаптації до соціокультурних умов виступає тривалість проживання в країні. Результати дослідження показали, що серед студентів, що проживають в Україні більше двох років, більше 74% почувають себе комфортно, 46% почувають себе задовільно. Цікавим є те, що жоден студент не вказав на те, що почуває себе в нашій державі незадовільно. Таким чином, більшість іноземних студентів успішно освоюють соціокультурне середовище.

Обговорення

Однією з найважливіших умов успішної соціокультурної адаптації іноземних студентів до нового освітнього середовища можна вважати організацію взаємодії і взаєморозуміння між викладачами та студентами. Важливе значення мають стосунки між представниками різних культур всередині групи, університету.

Процес адаптації до нового соціально-культурного середовища протікає як в рамках навчальної діяльності, так і під час проведення позааудиторних заходів, що, у свою чергу, сприяє прискоренню даного процесу. Необхідно залучати іноземних студентів до активної участі у заходах, які проводяться університетом, а саме концерти, наукові конференції, міжвузівські конкурси та змагання.

Ефективне вирішення проблем адаптації іноземних студентів сприяє формуванню позитивного іміджу України в світовому інтелектуальному та політичному просторі.

Висновки

1. Особливості адаптації іноземних студентів визначаються комплексом факторів: психофізіологічних, навчально-пізнавальних, соціокультурних, побутових.

2. Проблеми адаптації іноземних студентів обумовлені «входженням» особистості в нове соціально-культурне та навчально-пізнавальне середовище, де відбувається формування структури відносин усіх компонентів освітнього процесу.

3. Процес адаптації іноземних студентів до освітнього

середовища вищого навчального закладу повинен бути організованим, цілеспрямованим та комплексним.

Перспективи подальших досліджень

Провести дослідження адаптаційних процесів іноземних студентів залежно від країни їх походження.

Література

1. Антонів Р. Р. Важелі покращення успішності іноземних студентів в умовах тимчасової зміни соціокультурного середовища / Р. Р. Антонів // Архів клінічної медицини. - 2013. - № 2. - С.88-89.
2. Геряк С. М. Формування в іноземних студентів професійно спрямованої компетенції у комунікації / С. М. Геряк, Н. І. Багній, О. Є. Стельмах // Медична освіта. - 2010. - № 1. - С.71-73.
3. Костяк Н. В. Психолого-педагогічні аспекти адаптації студентів-іноземців до навчання у вищих навчальних закладах України / Н. В. Костяк, Н. В. Козак, Г. Б. Паласюк // Медична освіта. - 2002. - № 3. - С. 53-56.
4. Оніщенко Т. Є. Досвід організації навчального процесу з англійськими студентами на кафедрі інфекційних хвороб / Т. Є. Оніщенко, І. В. Мельник, О. В. Рябоконт // Запорозький медичний журнал. - 2013. - № 4. - С.61-63.

Мизюк В.М.

Адаптація іноземних студентів к образовательной среде Ивано-Франковского национального медицинского университета

ГВУЗ «Івано-Франковский национальный медицинский университет», г. Ивано-Франковск
miziukviktoria@gmail.com

Резюме. В работе представлены результаты исследования особенностей адаптации иностранных студентов, обучающихся в Ивано-Франковском национальном медицинском университете.

Проведен социологический опрос иностранных студентов. В исследовании принимали участие 54 человека, из которых 11 % иностранцев - студенты первого, 17 % - второго, 14 % - третьего, 16 % - четвертого курса, 20 % - пятого курса и 22 % - шестого курса.

Установлено, что главным препятствием на пути адаптации является языковой барьер. 78 % опрошенных студентов приехали в Украину без знания славянских (украинского или русского) языков и лишь незначительная часть - 3% - свободно владели русским языком. Около 55 % иностранных студентов существенную помощь и поддержку в процессе приспособления к жизни в Украине получают от своих земляков, 61 % студентов - от деканата по работе с иностранными студентами, 36% от преподавателей, 64 % - от соседей по общежитию. Жилищно - бытовые условия считают приемлемыми 56 % студентов 1-го курса, 61 % студентов 2-го курса, 68 % студентов 3-го курса, 90 % студентов 4-го курса, 83 % студентов 5-го курса и 85 % студентов 6-го курса. Результаты исследования показали, что среди иностранных студентов, проживающих в Украине более двух лет, 74 % чувствуют себя комфортно, 46 % чувствуют себя удовлетворительно. А проведение внеаудиторных мероприятий университетом способствует прискоренню социально - культурной адаптации иностранных студентов.

Особенности адаптации иностранных студентов определяются комплексом психофизиологических, учебно-познавательных, социокультурных и бытовых факторов. В адаптации важное значение играет структура отношений всех компонентов образовательного процесса. Процесс адаптации иностранных студентов к образовательной среде высшего учебного заведения должен быть организованным, целенаправленным и комплексным.

Ключевые слова: адаптация иностранных студентов, образовательная среда, проблемы адаптации, условия успешности адаптации.

В.М. Мизюк

Adaptation of Foreign Students to Educational Environment of the Ivano-Frankivsk National Medical University

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
miziukviktoria@gmail.com

Abstract. This article highlights the results of research into features of foreign students' adaptation to educational process of the Ivano-Frankivsk National Medical University.

A sociological survey of foreign students was held. The study involved 54 people, including 11% of foreigners – first-year students,

17% - second-year students, 14 % - third-year students, 16% - fourth-year students, 20% - fifth-year and 22 % - sixth-year ones.

It was established that the most important obstruction on the way to adaptation is language barrier. 78% of surveyed students came to Ukraine without any knowledge of Slavic (Ukrainian or Russian) languages and only a small part (3%) spoke fluent Russian. About 55% of foreign students get substantial assistance and support from their countrymen in the process of adaptation to life in Ukraine, 61% of students are supported by the dean's office dealing with foreign students, 36% of them - by teachers, while 64% are supported by their neighbours at hostels. 56% of first-year, 61% of second-year, 68% of third-year, 90% of fourth-year, 83% of fifth-year and 85% of sixth-year students consider their living conditions acceptable. The survey results show that among the foreign students, who have been living in

Ukraine for more than two years, about 74% feel at ease and 46% feel satisfactory. Extracurricular activities, carried out by the Medical University, contribute to faster socio-cultural adaptation of foreign students.

All features of foreign students' adaptation are defined by a number of psycho-physiological, educational-cognitive, socio-cultural and domestic factors. The structure of relations between the components of educational process plays an important role in adaptation. The process of foreign students' adaptation to educational environment of a higher educational institution must be organized, aim-focused and comprehensive.

Key words: *foreign students' adaptation, educational environment, problems of adaptation, conditions for successful adaptation.*

Надійшла 10.02.2014 року.

УДК 614.253.4+371.322

Місяченко М.М.

Сучасні аспекти викладання клінічної фармакології для студентів стоматологічного факультету

Кафедра внутрішньої медицини стоматологічного факультету (зав. каф. – проф. М.А. Оринчак)

ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

Резюме. У статті розглянуто основні напрямки проведення практичних занять та підсумкового модуля з дисципліни “клінічна фармакологія” для студентів стоматологічного факультету відповідно до вимог Болонського процесу. Завданням викладання клінічної фармакології є поповнення та систематизація знань, отриманих при вивченні загальної фармакології, з питань фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських препаратів, їх взаємодії та побічних ефектів.

Ключові слова: *клінічна фармакологія, робоча програма, навчальний процес.*

Сучасне встановлення клінічної фармації в Україні триває тільки двадцять років. На сьогоднішній день викладання клінічної фармакології потребує розробки педагогічних прийомів для подальшої підготовки студентів до самовдосконалення своїх знань та навиків протягом подальшої професійної діяльності. Основне завданням клінічної фармакології - оптимізувати медикаментозну допомогу хворому, зробити її максимально ефективною, нешкідливою і економічно можливою [4].

Знання клінічної фармакології є, безперечно, важливим для лікаря будь-якої спеціальності. Більшість лікарських засобів – це високоактивні речовини з чіткою спрямованістю дії і найменша неточність під час їх призначення може спричинити серйозні порушення в організмі хворого. Часто перед лікарем стоїть складне завдання – вибрати з великого арсеналу лікарських засобів не тільки найефективніший, а й найменш токсичний, а також зменшити ризик прояву негативної дії.

На відміну від медичного факультету, викладання фармакології відповідно до вимог кредитно-модульної системи для студентів-стоматологів розпочалось тільки в 2011–2012 навчальному році. Набутий досвід дозволив відразу включитись в цю систему, уникнути помилок та недоліків, що спостерігалися на початку викладання за новими вимогами. Викладання клінічної фармакології у студентів стоматологічного факультету базується на використанні знань, одержаних студентами на кафедрах попередніх курсів: при вивченні латинської мови, біохімії, фізичної хімії, біофізики, нормальної фізіології, патологічної анатомії, патологічної фізіології, пропедевтики внутрішніх хвороб, загальної фармакології та ін. Без засвоєння цих дисциплін неможливо правильно орієнтуватися у тих складних процесах, які відбуваються в орга-

нізмі людини, а отже призначати ті чи інші лікарські засоби з лікувальною або профілактичною метою. У свою чергу клінічна фармакологія є основою сучасної терапії, зокрема фармакотерапії. Велику складність у викладанні клінічної фармакології має динамічний ріст кількості зареєстрованих препаратів, уявлення про їх фармакодинаміку, показів та протипоказів до їх використання, побічних ефектів, форм випуску, режимах дозування та інше [3].

Основним завданням викладання даної дисципліни у студентів стоматологічного факультету є поповнення та систематизація знань, отриманих при вивченні загальної фармакології, з питань фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських препаратів, їх взаємодії та інше. Викладання клінічної фармакології проводиться для студентів ІV курсу стоматологічного факультету Івано-Франківського національного медичного університету. Професорсько-викладацький склад кафедри постійно контактує з викладачами кафедр стоматологічного профілю. Сумісні методичні наради дозволяють більше уваги звертати на найбільш поширені препарати, розробляти клінічні задачі, створювати адекватні клінічні ситуації, що можуть виникнути “біля ліжка хворого”, або “біля стоматологічного крісла” [1]. З метою інтенсифікації навчального процесу, систематичності засвоєння навчального матеріалу, своєчасного контролю та корегування навчально-виховного процесу, підвищення мотивації, зменшення пропусків практичних занять успішність кожного студента з клінічної фармакології оцінюється за рейтинговою системою. Максимальна кількість балів при вивченні модуля – 200. У тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів, за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми, на практичному підсумковому занятті – відповідно до цілей змістового модуля. Рекомендується застосовувати на всіх практичних заняттях види об'єктивного контролю теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок. При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою, які потім конвертуються у бали, залежно від кількості тем у модулі. Поточний контроль здійснюється на основі усного оцінювання теоретичних знань за системою